

[Elgaard.]

til alle Erhverv, saa var der ingen Anledning for Rigsdagen til nu at beskæftige sig med Spørgsmaalet om Fremskaffelse af Boliger —, undersøger man, siger jeg, hvem der har præsteret Fremskaffelsen af det store Antal Boliger i det sidste Aar, vil man jo se, at det i aldeles overvejende Grad er den private Byggevirksomhed.

I det sidste Aar, 1931, er der i Hovedstadskommunerne opført noget over 6 600 Lejligheder. Af disse godt halvsvvende Tusind Lejligheder har den private Byggevirksomhed fremskaffet over 5 000, medens den kommunale Byggevirksomhed har ydet godt 1 000, og Boligforeningerne har bidraget med 300—400. Rigsdagen har altsaa erfaret, at i det Øjeblik de økonomiske Forhold i øvrigt tillader at drive Virksomhed paa dette Omraade med økonomisk Basis, saa er den private Byggevirksomhed rede til at tilfredsstille Boligbehovet.

Jeg mener da, at under de Forhold, vi staar i nu, maa man erkende, at det bedste for Samfundet er, om det kan forme sig saadan, at Byggevirksomheden fremdeles i Hovedsagen kan overtages og præsteres af den private Byggevirksomhed.

Nu gaar Lovforslaget jo ud paa, at man af Stats-Laanefonden stiller 5 Mill. Kr. til Raadighed til Finansiering og Opførelse af Boliger med smaa Lejligheder. Man forudsætter i Lovforslaget, at det vil være muligt for de byggende, for Byggeforeningerne, at faa de 55 pCt. af Byggeomkostningerne dækket gennem — vi kan vel sige normal Prioritering, og Stats-Laanefonden træder derefter ind med 25 pCt., hvilket vil sige, at de Byggeforeninger, der vil bruge Loven, skal præstere 20 pCt. selv.

I det Øjeblik man nu fra Rigsdagens Side siger, at Stillingen er saadan nu, at man bør træffe en Afgørelse i den Retning, der er angivet i Lovforslaget, synes jeg, det er betimeligt at rejse det Spørgsmaal med det samme, om Regeringen da mener, at Stillingen er den, at de Midler, der skal bruges til Opførelse af disse Boliger, udover de 25 pCt., der kan laanes af Stats-Laanefonden, kan skaffes. Jeg nærer mine Tvivl i saa Henseende, og jeg tror, man har Ret til at sige, at der med Hensyn til den nødvendige Kapital meget let kan opstaa Vanskeligheder, som gør Loven forholdsvis betydningsløs.

Jeg vil gerne gøre et Par Bemærkninger vedrørende det Tidspunkt, paa hvilket Lovforslaget er kommet frem for Rigsdagen. Jeg har gennem de Eksempler fra Byggevirksomheden; jeg nævnte, mener jeg, doku-

menteret, at paa det nuværende Tidspunkt er der ikke en Tilstand indenfor Boligomraadet, der øjeblikkelig og omgaaende paakalder Rigsdagens Opmærksomhed.

Jeg mener endvidere, at de økonomiske Forhold, som de stiller sig i Øjeblikket, medfører en Boligforskydning, der vil forme sig paa den Maade, at Mennesker, der hidtil har boet i en 4 Værelses Lejlighed, maa søge ned til 3 Værelser, de, der har boet i 3 Værelser, til 2 Værelser o. s. v. Denne Forskydning vil maaske ogsaa vise sig paa den Maade, at Antallet af de Folk — og dem har der desværre været en Del af i vore store Byer, ikke mindst i København, i de forløbne Aar —, som ikke selv har kunnet gøre Udvej for Bolig, under disse Forhold vil tiltage noget. Men hele Tilrettelægningen af, hvad der eventuelt kan foretages paa dette Omraade, kan jo ikke ske, før man er klar over, hvordan Forholdene i øvrigt vil udvikle sig. At der er foregaaet en heldig Udvikling paa dette Omraade, beviser jo ogsaa den Opgørelse, der er foretaget over det Antal Personer eller Familier, som har været under Boligforsorg, og et yderligere Bevis paa, at Stillingen med Hensyn til Boligspørgsmaalet er ret gunstig i de sidste Aar, er jo, at Antallet af Familier og Personer, som er under kommunal Boligforsorg i Hovedstadskommunerne, er mere end halveret i de forløbne Aar.

Jeg tror derfor, at man fra Rigsdagens Side, i hvert Fald maa Venstre gøre det, paa det nuværende Tidspunkt skulde stille sig noget reserveret overfor Lovforslaget ud fra den Betragtning, at man med Hensyn til Boligsituationen endnu ikke kan dokumentere, at Situationen er saa alvorlig, at man maa gribe ind.

Jeg har den Opfattelse, at en Undersøgelse for Storkøbenhavns Vedkommende vil vise, at der er mange ledige Lejligheder. Jeg tror, at man i den økonomiske Situation, vi staar i i Dag, mere skulde fæste Opmærksomheden paa, om det var muligt at fremskaffe billigere Lejligheder end de allerede eksisterende. Socialdemokraternes ærede Ordfører sagde i sin Tale, at Lovforslaget vilde være medvirkende til Fremskaffelsen af sunde og billige Boliger. Ja „sunde“ kan jeg godt tiltræde, „billige“ tvivler jeg om, for naar man fæster Opmærksomheden ved de forskellige Omkostninger, der har været indtil nu ved Byggevirksomhed, kan man dog ikke komme bort fra, at Produktionsomkostningerne ved Boliger har været noget af det mest modstandsdygtige overfor Prisfaldet i al Almindelighed.

Jeg erkender, at Arbejdsløsheden in-